

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Inleiding bij de tweede druk	2
1.2	Scheiden: een complex proces	3
1.3	Effectstudies uit verschillende landen	4
1.4	Matige of ernstige problemen bij kinderen	5
1.5	Verskillende effecten	6
1.6	Preventie en hulpverlening	6
1.6.1	Richtlijnen	7
2	Opzet van het boek	11
2.1	Inleiding	12
2.2	Onderzoek <i>Scholieren en Gezinnen</i>	12
2.3	Indeling van het boek	14
3	Cijfers en feiten over scheiden en kinderen	17
3.1	Inleiding	19
3.2	(Echt)scheidingscijfers in Nederland	19
3.3	Vergelijkende scheidingscijfers	20
3.4	Aantal scheidingskinderen	22
3.5	Houden kinderen een huwelijk in stand?	23
3.6	Echtscheiding of decohabitatie	24
3.7	Bij wie wonen kinderen na de scheiding?	24
3.8	Kinderen in stiefgezinnen	28
3.9	Contact met de uitwonende ouder	30
3.10	Contact en alimentatie	32
3.11	Grootouders en kleinkinderen	33
3.12	Praktische consequenties	33
3.13	Samenvatting	35
4	Gevolgen en risicofactoren voor scheidingskinderen	39
4.1	Inleiding	41
4.2	De periode rond de scheiding	41
4.3	Gevolgen op korte en middellange termijn	43
4.4	Gevolgen op lange termijn	45
4.5	Belangrijkste risicofactoren	46
4.6	Conflicten tussen ouders	47
4.7	Valkuilen voor gescheiden ouders	49
4.8	Kenmerken van en omgaan met conflicten	50
4.9	Contact met de uitwonende ouder en de gevolgen voor kinderen	52
4.10	Betekenis van vaders	52
4.11	Contact met de uitwonende ouder en leeftijd van de kinderen	54
4.12	Moedergezinnen, vadergezinnen en co-oudergezinnen	57

4.13	Kinderen opvoeden in een stiefgezin	60
4.14	SDQ (Vragenlijst Sterke Kanten en Moeilijkheden)	63
4.15	Praktische consequenties	64
4.16	Samenvatting	66
5	Ernstige problemen na scheiding	71
5.1	Inleiding	73
5.2	Maak geen heftige ruzie waar de kinderen bij zijn	73
5.3	Kinderen die een ouder afwijzen	76
5.3.1	PAS volgens Gardner	76
5.3.2	Discussie over 'vervreemding' in de Verenigde Staten en Canada	78
5.3.3	Alienated of estranged	79
5.3.4	Modellen, protocollen en strategieën	80
5.3.5	Onderzoek naar vervreemding	82
5.4	Loyaliteitsconflicten bij kinderen	83
5.4.1	Onderzoek naar loyaliteitsconflicten	84
5.4.2	Casus: 'Mama, laat me met rust!'	85
5.5	Huiselijk geweld en kindermishandeling	87
5.5.1	Signalen van ex-partners over kindermishandeling	88
5.5.2	Onderzoek	88
5.5.3	Kindermishandeling in Australië en Canada	90
5.5.4	Kindermishandeling in de Verenigde Staten	91
5.5.5	Experts over huiselijk geweld en familierecht	96
5.5.6	Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	97
5.6	Familiedrama's	99
5.6.1	Zeist 2013	99
5.6.2	Kinderdoding al dan niet gevolgd door zelfdoding	101
5.7	Internationale kinderontvoering	103
5.7.1	Haags Kinderontvoeringsverdrag	104
5.7.2	Wetswijziging	105
5.7.3	Preventie	106
5.8	Praktische consequenties	108
5.9	Samenvatting	109
6	Wetgeving en gevolgen voor scheidingskinderen	113
6.1	Inleiding	115
6.2	Korte terugblik op de wetgeving in Nederland	115
6.3	De wet sinds 1 maart 2009	116
6.4	Het scheidingsproces in stappen	120
6.5	Het ouderschapsplan	122
6.5.1	Uit elkaar ... En de kinderen dan?	124
6.6	Ontwikkelingen in andere landen	126
6.7	Gelijkwaardig ouderschap leidt tot meer conflicten	128

6.8	Effecten van wetgeving: contact met uitwonende ouder	130
6.9	Kinderen en het contact en de band met hun uitwonende vader	132
6.10	Effecten van wetgeving: welbevinden van kinderen	132
6.11	Effecten van wetgeving: dubbele toestemming nodig	137
6.11.1	Medische of psychologische hulp	138
6.11.2	Advies beroepsverenigingen NIP en NVO	138
6.11.3	Antwoord op Kamervragen over dubbele toestemming	139
6.11.4	Reizen met kinderen	140
6.11.5	Verhuizen met kinderen	140
6.11.6	Verhuisclausule in het ouderschapsplan	141
6.12	Mediation en mediators	142
6.13	De overlegscheiding en de verschillen met mediation	143
6.14	Als er geen ouderlijke overeenstemming is	146
6.15	Raadsonderzoek onderzocht	148
6.16	Getrouwde of samenwonende ouders	148
6.17	De juridische positie van stiefouders	150
6.18	Praktische consequenties	151
6.19	Samenvatting	153
7	Preventie en interventie	157
7.1	Inleiding	159
7.2	Relatieondersteuning	160
7.2.1	Verkenkende studie relatieondersteunend aanbod	161
7.2.2	Nederlandse programma's voor gescheiden ouders	161
7.3	Voorlichting over scheiden	163
7.4	Effecten van mediation of bemiddeling	164
7.5	Programma's voor scheidingskinderen en hun ouders	166
7.5.1	Kinderen In Echtscheiding Situatie: KIES	166
7.5.2	Jij En Scheiding: JES! Het Brugproject	167
7.5.3	Dappere Dino's	168
7.5.4	Zandkastelen	169
7.5.5	Jonge Helden	169
7.5.6	Villa Pinedo	170
7.6	Omgangsbegeleiding en omgangshuizen	170
7.6.1	BOR Humanitas	171
7.6.2	Ouderschap blijft	171
7.6.3	Omgangshuizen	172
7.7	Buitenlands onderzoek naar effecten van hulpprogramma's	174
7.8	Binnenlands onderzoek naar effecten van hulpprogramma's	176
7.9	Hulpprogramma's: een voorbeeld uit de praktijk	177
7.10	Effecten van omgangsbegeleiding	178
7.11	Roep om meer omgangsbegeleiding	179
7.12	Vrijwillig of verplicht	183
7.13	Gesprekken tussen rechters en kinderen	184
7.14	Preventie voor stiefgezinnen	185

7.14.1	Groepsbijeenkomsten voor stiefgezinnen.....	187
7.15	Effecten van programma's voor stiefgezinnen	188
7.16	Nieuwe ontwikkelingen: opmars Eigen Kracht	189
7.17	Casus: een Eigen Kracht-conferentie voor Bram	191
7.17.1	De conferentie	192
7.17.2	Toelichting op de conferentie	193
7.18	Nieuwe ontwikkelingen: Signs of Safety	196
7.18.1	SoS in Drenthe	198
7.18.2	De drie huizen: praten met kinderen	198
7.19	Nieuwe ontwikkelingen: de richtlijn Scheiding en problemen van kinderen	199
7.20	Praktische consequenties	200
7.21	Samenvatting	202
8	Conclusies, discussie en aanbevelingen	205
8.1	Conclusies	207
8.1.1	Gevolgen van scheiden voor de kinderen.....	207
8.1.2	Risicofactoren.....	208
8.1.3	Na de scheiding: kerngegevens	208
8.1.4	Perspectieven voor scheidingskinderen	209
8.1.5	Omgaan met conflicten.....	210
8.1.6	Stiefouders	210
8.1.7	Huiselijk geweld en ouderafwijzing.....	210
8.1.8	Kindermishandeling en familiedrama's	211
8.1.9	Gevolgen van veranderingen in de wet	211
8.1.10	Onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming.....	212
8.1.11	Voorlichting.....	212
8.1.12	Als afspraken niet goed lukken.....	213
8.1.13	Relatieondersteuning.....	214
8.2	Discussie	214
8.2.1	Meer aandacht voor ouderlijke scheiding	214
8.2.2	Betere kansen voor kinderen.....	215
8.2.3	Stimuleer ouderlijke verantwoordelijkheid.....	215
8.2.4	Aandacht voor diversiteit in de aanpak van vechtscheidingen	215
8.2.5	Nieuw wetenschappelijk onderzoek.....	216
8.3	Aanbevelingen	216
8.4	Besluit	218
	Websites	221
	Lijst met tabellen en kaders	225
	Literatuur	229
	Register	241

Handboek scheiden en de kinderen
Voor de beroepskracht die met scheidingskinderen te
maken heeft

Spruijt, E.D.; Horsting-Kormos, H.

2014, IX, 243 p., Softcover

ISBN: 978-90-313-9891-1